

A HAND Szövetség által lefolytatott kibővített civil konzultáció eredményeinek összefoglalása a Külügyminisztérium magyar nemzetközi fejlesztési együttműködésre vonatkozó szakpolitikai stratégiájának tervezete kapcsán

2014. február 28.

A **Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség** jelen dokumentumban összegzi azokat a véleményeket, amelyeket egy kibővített konzultáció keretében fogalmaztak meg a konzultációban részt vevő magyar civil szervezetek a Külügyminisztérium nemzetközi fejlesztésre vonatkozó szakpolitikai stratégiájának tervezete kapcsán.

A **konzultáció** a Külügyminisztérium felkérésére történt és a **HAND Szövetség tagszervezetein kívül még számos érdekelt civil szervezet meghívásával** zajlott le. Habár a véleményezésre szánt időkeret feszített ütemtervet tett csak lehetővé, a konzultáció során a civileknek lehetőségük volt írásos, és kérdőíves formában, illetve személyes találkozó keretében is megosztani észrevételeiket.¹ Ez úton szeretné a Szövetség megköszönni a közreműködők aktív részvételét a folyamatban.

Az egyeztetési folyamat során eddig megismert stratégia-tervezetekkel kapcsolatban a Szövetség korábban is benyújtotta írásos észrevételeit², illetve egyéb fórumokon is képviselte tagszervezetei álláspontját. Mivel a stratégia jelen változata legtöbb tekintetben nem tér el a korábbi verziótól a Szövetség elsősorban azoknak a stratégia-elemeknek kapcsán törekszik a civil vélemények becsatornázására, amelyek változást jelentenek az előzményekhez képest, vagy ahol éppen az általuk kívánt változtatás nem történt meg.

Átfogó civil vélemény a stratégia kapcsán

A jelen dokumentummal kapcsolatban megfogalmazott vélemények alapján a civilek elsődlegesen abban látják a **stratégia pozitív hozadékát**, hogy olyan beavatkozási pontokat nevez meg, mint a *NEFE intézményi hátterének átalakítása*, a *KÜM koordinációs szerepének megerősítése*, egy végrehajtó *ügynökség* kialakításának lehetősége, a *NEFE-törvény* megalkotása, a *NEFE-források növelése*, amelyek mind a civilek által is évek óta hangoztatott javaslatok. Ezen elemek és természetesen az egész dokumentum jelentőségét a stratégia új változata még inkább kihangsúlyozza annak megfogalmazásával, hogy a stratégia a kormánynak *“a kormányzati szerveket kötelező politikai akaratát fejezi ki”*. Ez a tény a stratégiai dokumentumot elfogadása után a NEFE egyértelmű hivatkozási pontjává teszi majd, ami eddig komoly hiányossága volt a területnek, úgyhogy ezt mindenképpen örömteli fejleménynek tartják a civil szervezetek.

¹ A civil konzultációra történő felhívás több mint 40 civil szervezet, továbbá a HAND egyéb partnerei számára került kiküldésre. A kérdőívet on-line formában tette közzé a Szövetség, melyet 18 válaszadó töltött ki (ADRA Hungary, Afrikáért Alapítvány, Afrikai-Magyar Egyesület, Anthropolis, Artemisszió, Baptista Szeretetszolgálat, Corvinus Egyetem, DemNet, Európai Non-profit Jogi Központ, Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége, HAND, Híd Alapítvány, Kultúrafrika Alapítvány, Magyar Természetvédők Szövetsége, Mahatma Gandhi Egyesület, Máltai Szeretetszolgálat, Taita Alapítvány, Védegylet). A személyes találkozóra 2014. február 26-án került sor a fenti szervezetek közül kilenc plusz az ICDT képviselőjének részvételével. A vélemény kidolgozásához írásos anyagot nyújtott be a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, valamint közreműködött benne Szent-Iványi Balázs (Corvinus) és Bartha Attila (CEU).

² <http://hand.org.hu/media/files/1393587348.pdf>

Emellett a civilek az új szövegben pozitív hangsúlyeltolódást érzékelnek több változtatás tekintetében is. Így abban, ahogy a szöveg több új és kiemelt helyen foglalkozik a *szakpolitikák fejlesztési célú koherenciájának* jelentőségével, illetve a korábban megfogalmazott civil ajánlásokkal találkozik az is, hogy külön új részt szentel az anyag a *monitoring és értékelés* témakörének, ami hiányzott az előző verzióból. Hasznosnak bizonyulhat ezen túl az új és konkrét javaslat, ami a NEFE témakörében egy különálló *tárcaközi koordinációs bizottság* felállítására vonatkozik.

A pozitívumok mellett is az általános civil vélemény a stratégiáról azonban az, hogy nagyon sok tekintetben **nem tükrözi azt az eltökéltséget és a megvalósíthatóság valódi lehetőségét, ami pedig ahhoz lenne szükséges, hogy a civilek által elvárt – és a dokumentum által is kívánatosnak tekintett – strukturális, tartalmi és minőségi változások a magyar NEFE területén ténylegesen végbemenjenek.** A stratégia hangvételéből, és más stratégiák közötti viszonyrendszer kialakításából inkább egy alárendelt stratégia képe bontakozik ki, mely a külpolitikai és külgazdasági stratégiákból vezeti le saját szerepét. Legitimációját a kormányzat meghatározó szereplőtől, valamint belföldi, nemzetpolitikai indokok mentén alakítja. Nem markáns, nem mer igazán törekvéseket meghatározni, nem veti össze a nemzetpolitikai érveket a nemzetközi kötelezettségvállalásokkal. Az alább ismertetendő átfogó, illetve rész kérdésekre vonatkozó civil észrevételek ezt az általános véleményt hivatottak alátámasztani, egyben ajánlasként is értelmezendők.

Általános civil észrevételek a stratégia kapcsán

A civilek általános benyomása a stratégiával kapcsolatban, hogy az **inkább problémafelvetések és lehetséges (de nem feltétlenül bekövetkező) beavatkozási pontok tárháza, mintsem világosan megfogalmazott célok elérésére kidolgozott koherens terv.** A Szövetség és számos más véleményező a korábbi egyeztetési körben is utalt a stratégiának erre a komoly hiányosságára. Ebben a formában a civilek megítélése szerint nem beszélhetünk valódi stratégiáról, s a korábbi egyeztetési fázis óta eltelt időben a civilek elsődleges elvárása pontosan ennek az alapvető hiányosságnak a pótlása lett volna.

- Nem szerepelnek a stratégiában **konkrét célok, részcélok**, ezekhez rendelt **indikátorok**, nincs a felvetett beavatkozási **területekhez semmilyen konkrét végrehajtási elképzelés rendelve** és még a felvetett beavatkozási területeken sem fogalmaz sok esetben határozottabban az anyag, mint hogy egy-egy intézkedés indokolt, célszerű stb., amiből nem is következik, hogy az adott intézkedés feltétlenül be kell, hogy következzen. Mindezen hiányosságok természetesen a stratégia zárását követően annak értékelését is kérdésessé teszik majd.
- Nem fogalmazza meg a stratégia azt sem világosan, hogy milyen állami intézményeket von hatásköre alá, és milyen mértékben. Például a majdani partnerország-lista csak a Külügyminisztérium tevékenysége számára lesz-e mérvadó, vagy az egyéb társtárcák NEFE-vonatkozású tevékenységére is érvényes lesz-e majd? E tekintetben a civil szervezetek döntő többsége úgy gondolja a kérdőívek tanulsága szerint (18-ból 14 válaszadó), hogy pl. **a földrajzi és szektorális céltérkép által meghatározott prioritások nem csak a KÜM, de az egyéb állami szakhatóságok számára is irányadóak kell hogy legyenek** együttműködési programjaik kialakítása során. Fontos kiemelni azt is, hogy pl. a végrehajtó **ügynökség felállításának is csak akkor van értelme, ha a társtárcák NEFE-tevékenységét és erre szánt forrásait a rendszer valamilyen szinten és formában központosítja.** E tekintetben a stratégia nagyon keveset mond és ígér.

- A stratégiából nem egyértelmű az sem, hogy **mi a pontos viszonya a regionális stratégiáknak és a cselekvési tervnek egymáshoz és magához a NEFE stratégiához, és mi lesz a kidolgozásuk rendje.** A civil szervezetek szeretnék már itt jelezni, hogy mivel azokat a konkrétumokat, amelyeket a stratégiából hiányolnak feltételezhetően ezekben az egyéb dokumentumokban kívánja a kormányzat meghatározni, ezért az ezekről folyó **társadalmi egyeztetést** is elengedhetetlennek tartják.
- A **NEFE-források fokozatos növelése** mindenképpen üdvözlendő. Ugyanakkor sem a főszövegben, sem a mellékletben szereplő táblázat által részleteiben nem válik világossá, hogy akár csak a Külügyminisztérium NEFE költségvetése tekintetében mi ennek a realitásalapja. Érdekes új gondolat a Trust Fund-ok felállítása a NEFE-tevékenység finanszírozására, azonban éppen az ilyen részletek nincsenek kifejtve, hogy láthatóvá váljon, hogy **az ötleteken túllépve miként realizálódhatnak a gyakorlatban is a szükséges új források.** Emellett a civil szervezetek természetesen a **teljes ODA** tekintetében javasolják a tervezett **növekedés esetén célszám és ütemterv megfogalmazását.**
- Ezen hiányosságok miatt a stratégia **a stratégiai irányításról szóló rendeletben foglaltaknak (38/2012. (III.12.) sz. Korm. rendelet 35.§ (1) b-d) sem felel meg,** mert általános felvetéseken túl nem tartalmazza:
 - „b) az adott szakpolitikai területen megvalósítandó **mérhető célokat;**
 - c) a szükséges **beavatkozások területének és eszközeinek pontos meghatározását;**
 - d) a szükséges **beavatkozások személyi, tárgyi, szakmai, anyagi és szervezeti feltételeit**”

Ezek a meghatározatlanságok mind ahhoz vezetnek, hogy a civilek megítélése szerint **nincs a stratégiában konkrét garancia éppen azoknak az általuk régóta áhított változásoknak** (NEFE intézményi reform, erőteljesebb KÜM-koordináció, NEFE-törvény, forrásnövelés stb.) a **megvalósítására**, amelyek ugyanakkor helyet kaptak a stratégiában. A Szövetség ismételtlen kiemeli, hogy ezek alapvető kívánalmi a civil szektornak, mivel, ahogy a korábbi hozzászólásaiban a Szövetség is rámutatott, ezeknek a lépéseknek a megtétele nélkül nem képzelhető el valódi hatékonyságnövelés a magyar NEFE-n belül.

Észrevételek a célok és alapelvek tekintetében

A civilek pozitívan értékelik, hogy a NEFE-stratégiában **megfogalmazott célok és alapelvek mind a nemzetközi fejlesztési portfólió szempontjából, mint pedig Magyarország nemzetközi kötelezettségvállalásaival összhangban kerültek megfogalmazásra.** Ezen célok és alapelvek - mint például a szegénységcsökkentés; tulajdonosi szemlélet; EU-s fejlesztéspolitikához való igazodás; átláthatóság; eredmény-orientáltság; szakpolitikák koherenciája - megfogalmazását fontos és nagy előrelépésnek tekintjük. A célokkal és alapelvekkel kapcsolatban azonban több észrevételünk is van, melyek leginkább a konkrétumok hiányára utalnak:

- **Célok és célkitűzések formai megjelenítése** nem áttekinthető, nincsenek világosan egy bekezdésben összeszedve és kiemelten megnevezve, hogy pontosan melyek is ezek a célok.
- Javasoljuk, hogy a célok és célkitűzések mutassanak rá, hogyan kívánnak a fejlesztési célú beavatkozás megvalósításához hozzájárulni, továbbá egyértelműen határozzák meg, hogy a fejlesztési tevékenység által **elvárt hatások miként járulnak majd hozzá a kedvezményezett országok szociális, pénzügyi, intézményi, társadalmi adottságainak fejlődéséhez.**
- A dokumentum a célok, célkitűzések valamint a rendelkezésre álló források, tudás és tapasztalatbázis között nem húz erőteljes párhuzamot, mely pedig erősíthetné a célok indoklását.

- Kérdéses a **stratégia implementációjának folyamata** is. A dokumentum utal ugyan egy cselekvési tervre, de ez feltehetőleg később fog csak elkészülni. Kérdés, hogy van-e értelme egy ennyire általános stratégia elfogadásának cselekvési terv, vagy egyéb konkrétumokat tartalmazó dokumentum mellérendelése nélkül.
- Nem világos az sem, hogyan lesz biztosítható az egyébként előremutató fejlesztési **alapelvek beépítése egy olyan gyakorlatba**, amely az eddigi tapasztalatok szerint kevésbé alkalmazta ezeket a végrehajtás során. A stratégiában minden nemzetközi fórumon elhangzó fontos elv megjelenik, de ezek tényleges gyakorlati alkalmazására semmilyen komolyan átgondolt javaslatot nem tesz a dokumentum.
- A **magyar NEFE céljai** kapcsán több helyen olyan értelmű szakaszok kerültek beillesztésre az egyébként már eleve meglévő utalások mellé a stratégia szövegében, amelyek **Magyarország saját érdekeinek a nemzetközi fejlesztésen keresztül történő érvényesítését** emelik ki, mint érvet a NEFE-ben való részvétel mellett. A civilek sem kérdőjelezik meg, hogy a fejlődő országokkal kiépülő, kölcsönös előnyökkel is járó gazdasági kapcsolatok hozzájárulhatnak a fejlődéshez. Az is világos, hogy a NEFE hazai kormányzati és gazdasági szereplőkkel történő elfogadtatása során ezek az érvek fontos szerepet játszanak. A civil szervezetek ugyanakkor fontosnak tartják hangsúlyozni, hogy a fejlesztéspolitikának nem lehet az önérvényesítése az elsődleges célja, hanem az alárendelődik a fejlesztési céloknak, olyan egyértelmű kritériumok mentén, amelyek megakadályozzák fejlesztéspolitika és pl. az exporttámogatási célok – amelyek érvényesítésére egyébként léteznek megfelelő intézmények, mechanizmusok, források - összemosódását.
- A **szakpolitikák fejlesztési célú koherenciája** (PCD) több helyen megjelenik a dokumentumban, úgy tűnik azonban, hogy többféle értelmezésben. A 30. pontban szereplő leírás alapján a NEFE politika először figyelembe veszi más szakpolitikák prioritásait, majd ezután ösztönzi ezeket, hogy törekedjenek a NEFE szempontjainak érvényre juttatására. A PCD elsődlegesen azonban azt jelenti, hogy az egyéb szakpolitikák – tehát a külpolitikai, külgazdasági, biztonságpolitikai, nemzetpolitikai stb. – törekvéseit kell a nemzetközi fejlesztéspolitikához hangolni, nem pedig fordítva. Ennek a szemléletnek az érvényesülésének feltétele a döntéshozók kapacitásépítése mellett **kifejezetten PCD szempontú koordinációs kormányzati mechanizmusok** kialakítása.
- Habár több helyen is szerepel a magyar NEFE céljaként és alapelveként az emberi jogok érvényre juttatása, a civilek az ennél szélesebb értelmű **emberi jogi alapú megközelítés** (Human Rights Based Approach) alkalmazását szeretnék látni a magyar NEFE végrehajtása során. Mindez jóval többet jelent az emberi jogok tiszteletben tartásánál, ez valójában egy komplex módszertani keretrendszer, ami a magyar NEFE-végrehajtás hatékonyság-növeléséhez is nagyban hozzájárulna.
- A HAND Szövetség javasolja, hogy konkrét célként jelenjen meg az **OECD DAC**-hoz való csatlakozás szándéka is, ami nem olvasható ki jelenleg anyagból.

Civil vélemények a stratégia által felvázolt NEFE földrajzi és szektorális céltérkép vonatkozásában

- A megjelölt **regionális fókuszterületekkel a civilek többségében egyetértenek.**
- A **szektorprioritások széles, sok területet magába foglaló köréről is jóváhagyólag nyilatkoztak** a civil szervezetek, amint hogy arról is, hogy ezeket az egyes partnerországok esetében le kell szűkíteni néhány jól átgondolt kritériumrendszer alapján kiválasztott prioritásra.
- A megkérdezett civil szervezetek többségének véleménye szerint ugyanakkor **már a NEFE-stratégiának meg kellene neveznie a konkrét partnerországokat**, úgy ahogy a stratégia első verziójában történt.

- Mielőtt azonban véglegesen meghatározásra kerülnének a prioritásországok a civilek korábbi javaslataik értelmében elsődlegesen egy a kiválasztásra vonatkozó **egyértelmű kritériumrendszer** kidolgozását és alkalmazását tartják elengedhetetlennek.
- A **partnerországok** számával kapcsolatban az a többségi civil vélemény, **hogy 6 és 10 között lenne a számuk ideális**, egyetértésben a stratégia erre vonatkozó kijelentésével. Ennél több országgal való együttműködés a NEFE szétaprózódásához vezetett a korábbiakban is.
- A regionális fókuszterületek szerepeltetése a szövegben és a regionális tervdokumentumok és nem országstratégiák kidolgozása arra utal, hogy a **stratégia időszaka alatt a partnerországok körében változások lehetnek**, ami sem a partnerországoknak, sem a végrehajtó civileknek, sem magának a NEFE intézményrendszernek **nem teszi lehetővé hatékony, koncentrált, hosszú távon megalapozott cselekvési tervek kidolgozását és végrehajtását**.
- Nem világos, hogy miben áll az előnye **országstratégiák helyett regionális tervdokumentumok** létrehozásának. A civilek továbbra is az egyes partnerországokra javasolják kidolgozni a részstratégiákat.

A NEFE hazai partnerei - a magán- és vállalati szektor szerepe a nemzetközi fejlesztésben

A magán- és vállalati szektor szerepe, illetve szerepvállalásának erősítése több ponton is megjelenik a dokumentumban, utalva arra, hogy a NEFE projektek megvalósítása során ezen szereplők erőteljes részvételére van szükség. Ezzel kapcsolatban a dokumentum elsősorban a kül- és biztonságpolitikai, valamint külgazdasági stratégiai dokumentumokban foglalt fő célok érvényesítésére hivatkozik, mindig kiemelve az ország nemzeti érdekeinek érvényesítésére ezúton kínálkozó lehetőséget.

- A stratégia 7. pontjának indoklása szerint a **támogatáshatékonyság növelése érdekében lenne célszerű bevonni a vállalati szférát, ugyanakkor nem világos**, hogy miért fontos és milyen szerepet játszik e tekintetben a vállalati szféra.
- Szükséges lenne pontosan meghatározni azt is, hogy **milyen módon vonnák be ezeket az új szerepvállalókat a fejlesztési folyamatokba, valamint hogy milyen mechanizmusokon keresztül biztosítanák a fejlesztési célok és a segélyhatékonyság alapelveinek érvényesülését**.
- Fontos lenne azt is meghatározni, hogy pontosan **mely szektorokban kívánják leginkább kihasználni a vállalati szektor kínálta lehetőségeket**, és hogy ezek a szektorok, hogyan viszonyulnak a stratégiában foglalt szektorprioritásokhoz. Ehhez szükséges lenne **felmérést végezni** a vállalati szférában rejlő potenciálról és a piacra jutás esélyeiről.
- A stratégia 53. pontja hivatkozik a **kötött segélyhitelezés konstrukciójára**, mint pénzügyi modalitásra, mely kereskedelemösztönző jellegéből adódóan jól hasznosítható a magyar KKV-k külpiacra juttatásában. Ez a konstrukció valóban hatékony megoldás, azonban használatának módszere pontosítást igényel. Fontos meghatározni, hogy a bilaterális ODA hány százalékát kívánják ilyen módon felhasználni, és milyen módon törekednek a GPEDC-ben³ meghatározott kötelezettségvállalásokra: a kötött segélyhitel konstrukciók felülvizsgálatára, valamint a segélyek kötöttségének feloldására.

NEFE intézményrendszer

³ Global Partnership for Effective Development Co-operation, <http://effectivecooperation.org/about/who-supports-the-global-partnership/>

- Érdemes lenne konkrét javaslatot megfogalmazni a jelenlegi **rossz és szétaprózódott NEFE intézményrendszer központosítására**. Kétséges, hogy a Tárcaközi Bizottság létrehozása, vagy a NEFE TTT kibővítése egyházakkal és a sajtóval elegendő a szereplők közti koordináció javításához. A civilek megítélése szerint a KÜM szerepét kellene elsősorban erősíteni a többi tárca rovására.
- Szükségesnek tartjuk továbbá, hogy valamiféle megoldást kínáljon a dokumentum arra vonatkozólag, hogy milyen intézményi mechanizmus segítségével lehetne biztosítani, hogy **a szakminisztériumok projektjei NEFE prioritások alapján kerüljenek kivitelezésre**.
- Amint már korábban utaltunk rá, **ügynökség** felállításának csakis bizonyos feltételek teljesülése mellett van értelme. A teljes NEFE koncentráltabb, központosítottabb rendszere az egyik alapvető feltétel, illetve hogy **elengedő emberi és anyagi erőforrással** kezdje meg munkáját, ami a ráháruló feladatok ellátására valóban alkalmassá teszi. Egy két-három fős szervezet a szokásos ügynökségi feladatoknak távolról sem tudna eleget tenni. A megfelelő hatáskörökön és felhasználható forrásokon kívül minimum 6, de inkább több teljes állású személy munkája kell ahhoz, hogy a tervbe vett végrehajtó ügynökség érdemi változást tudjon elindítani az itthoni NEFE folyamatokban.

NEFE tudatosságnövelés

- A szövetség korábbi javaslata ellenére a stratégia szövege továbbra is szűkítő értelemben kezeli a szemléletformálás kérdéskörét, amit nem véletlenül nem is neveznek a civilek NEFE tudatosságnövelésnek. A nemzetközi trendeknek ellentmondóan a stratégia még mindig a fejlesztésről, különösen a magyar fejlesztési tevékenységről szóló ismeretátadásra fókuszál. **Sem a szemléletformálás, sem a globális nevelés célja nem a NEFE tevékenység ismertetése, propagálása**, hanem a globális problémákkal és a cselekvési alternatívákkal (amelyek között természetesen ott szerepel a fejlesztési tevékenység, de nem csak az) való megismertetés. Javasoljuk ennek az egész szövegben történő átgondolását, átdolgozását.
- Emellett továbbra is javasoljuk részletesebb kifejtését annak, hogy (1) az oktatás milyen szintjein, területein és formáiban kell, hogy érvényesüljön a globális nevelés, és (2) a gyakorlati megvalósításhoz milyen **feltételrendszer** társuljon, beleértve a **finanszírozási mechanizmust** is. Elengedhetetlennek tartjuk mindezt egy **önálló szakmai stratégia** keretében megfogalmazni a globális nevelés területén, illetve a teljes **ODA egy előre meghatározott részének** (a UNDP ajánlás erre vonatkozóan 3%) kifejezetten ilyen céllal történő elkülönítését, akár nem kifejezetten NEFE célú, esetleg a Külügyminisztériumtól eltérő állami intézmény kezelésében álló előirányzat terhére is.
- Mindezek kapcsán egyértelmű az **oktatásért felelős szaktárca szerepe, és erőteljes bevonásának szükségessége**, de a stratégia erre még csak nem is utal, holott a KÜM és az EMMI szoros együttműködése nélkül a stratégia által megfogalmazott cselekvési pontok és célok nem bizonyulhatnak sikeresnek.

Humanitárius segítségnyújtás

A stratégia tartalmazza ugyan ezeket az elemeket, a civilek fontosnak tartják ugyanakkor hangsúlyozni, hogy a humanitárius segítségnyújtás **területén**

- **fejlesztési szükségés a területen tevékenykedő állami és civil szervezetek kapacitásait,**
- előmozdítani a segítségnyújtással kapcsolatos eszközöket gyártó és forgalmazó **hazai vállalatok tapasztalatszerzését,**

- elengedhetetlen teendő emellett a humanitárius segítségnyújtás **gyorsaságát és hatékonyságát elősegítő szabályozási háttér megteremtése,**
- az **eszközrendszer bővítése,**
- az **önkéntesség erősítése,**
- valamint a civilek által is javasolt és támogatott **előminősítési rendszer** alkalmazása is ugyanúgy, ahogy a stratégia ezt a fejlesztési tevékenység területén is előrevetíti.

Eredmények, indikátorok, monitoring, értékelés

Bár megjelenik a stratégia új szövegében a monitoring és értékelési rendszerek kiépítésének fontossága, az eredmények értékelése terén továbbra is **sok kérdés marad nyitva.** Továbbra sem világos, hogy a folyamatot milyen keretrendszerben, milyen részfolyamatokon keresztül, milyen indikátorok segítségével és kik végzik.

- **Hiányoljuk a folyamat pontos leírását,** annak meghatározását, hogy milyen adott erőforrásokból (inputokból) képződnek az eredmények, és ezek milyen időintervallum alatt és milyen módszertan alapján kerülnek elemzésre.
- Fontos lenne meghatározni, hogy az erőforrás milyen emberi, anyagi, pénzügyi, időbeli ráfordításokat foglal magában, és ezek milyen módon kerülnek mobilizálásra a kívánt cél elérése érdekében.
- A teljes folyamat megismerése céljából fontos tartjuk az **eredmény (output)** - legyen az szándékolt vagy véletlenszerű - **meghatározását,** valamint azt, hogy milyen módon utal az adott erőforrások (inputok) hatásaira.
- A monitoring és értékelésre vonatkozó bekezdésből az sem teljesen világos, hogy az értékelésre **ex ante,** tehát az adott fejlesztési célú beavatkozás előtt, vagy **ex post,** azaz a beavatkozást követően kerül sor, esetleg mindkét esetben.
- A fentiekben említettek alapján a HAND szükségesnek tartja, annak pontos lefektetését, hogy **az értékelés egy program, vagy projekt tervezésének, végrehajtásának, valamint következményeinek objektív és módszeres vizsgálata,** amelynek célja meghatározni annak hatékonyságát, eredményességét, hatásait, és fenntarthatóságát, illetve a kitűzött célokhoz viszonyított relevanciáját.

Glosszárium

A HAND Szövetség számára rendkívül fontos, valamint szakmailag teljesen indokolt, hogy a stratégia tartalmazzon mellékletként egy glosszáriumot, mely **magyarázza és kontextusba helyezi a NEFE típusú szak kifejezéseket,** melyeket a dokumentum használ. Kiemelten szükségesnek érezzük ezt annak érdekében, hogy a NEFE előismerettel nem rendelkező törvényhozók és kormánytisztviselők számára megkönnyítsük a stratégiai dokumentum értelmezését, hogy **teljes szakmai ismeret birtokában hozzanak döntést** a stratégiával kapcsolatban.

Társadalmi egyeztetés

A konzultáció során a társadalmi egyeztetésre vonatkozóan is feltettünk kérdéseket. Az eredmények alapján az egyeztetés lehetőségét minden szervezet nagyra értékeli, ugyanakkor mind az időkeret és határidők, az egyeztetés formája, átláthatósága, kiszámíthatósága és eredményessége tekintetében a civilek túlnyomó részt közepesre vagy annál gyengébbre értékelték a folyamatot. A konkrét javaslatok között **hosszabb határidők hagyása, az egyeztetés menetrendjének előre történő meghatározása és nyilvánossá tétele, személyes egyeztető találkozók** szervezése szerepeltek. Bár a NEFE stratégiával

kapcsolatos civil egyeztetés folyamata kétoldalú kommunikációt feltételez a Külügyminisztérium és a civilek között, azonban mivel a folyamat továbbra is írásos formában történik, a beérkező vélemények felhasználása és az azokkal kapcsolatos minisztériumi álláspont a végeredményen kívül nem megismerhető a civilek számára, és ezáltal a partnerség és átláthatóság alapelvei sérülnek a folyamatban.

Mindezek alapján korábbi javaslatának megfelelően a **HAND Szövetség továbbra is szorgalmazza, hogy az egyeztetés egy személyes párbeszédet lehetővé tevő, világos ügymenettel rendelkező szakmai munkacsoport keretei között történjék**, mivel a konkrétumokat tisztázó cselekvési terv és regionális tervdokumentumok megalkotása folyamán továbbra is alapvető fontosságú a civilek és egyéb szektorok bevonása.

Budapest, 2014. február 28.